

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3668/2023
21.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Огњен Ђурић, адвокат из ..., против тужене Привредне коморе Србије, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Далибор Манић, адвокат из ..., ради поништаја решења, враћања на рад и накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3407/22 од 30.11.2022. године, у седници одржаној 21.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3407/22 од 30.11.2022. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосновани, захтеви парничних странака за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основог суда у Београду П1 5009/21 од 07.12.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле па је поништено решење о отказу уговора о раду туженог број ... од 23.12.2015. године, као незаконито и обавезана тужена да тужилу врати на рад. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужилу исплати на име накнаде штете због изгубљене зараде за период од 01.01.2016. године до закључно са 29.02.2020. године укупан износ од 3.590.988,43 динара, са законском затезном каматом на појединачно означене износе по месецима, како је ближе означено у поменутом ставу изреке пресуде. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да у корист тужиле уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање код Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, уплати доприносе за здравствено осигурање код Републичког фонда за здравствено осигурање и да уплати доприносе за случај незапослености код Националне службе за запошљавање за период од 01.01.2016. године до закључно са 29.02.2020. године, на основицу изгубљене зараде из става другог изреке ове пресуде, по стопи важећој на дан уплате у Фонду. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да накнади тужилу трошкове парничног поступка у укупном износу од 411.063,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3407/22 од 30.11.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основог суда у Београду П1 5009/21 од 07.12.2021. године у ставу првом изреке, па је одбијен тужбени захтев којим је тужила тражила да се поништи решење о отказу уговора о раду тужене број ... од 23.12.2015. године, као незаконито и да се обавезе тужена да тужиљу врати на рад, као неоснован. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Првог основог суда у Београду П1 5009/21 од 07.12.2021. године у ставу другом изреке, па је одбијен тужбени захтев којим је тужила тражила да се обавезе тужена да исплати тужиљи на име накнаде штете због изгубљене зараде за период од 01.01.2016. године закључно са 29.02.2020. године, укупан износ од 3.590.988,43 динара и то појединачне новчане износе са законском затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате, на начин ближе одређен у ставу другом изреке, као неоснован. Ставом трећим изреке, преиначена је пресуда Првог основог суда у Београду П1 5009/21 од 07.12.2021. године у ставу трећем изреке, па је одбијен тужбени захтев којим је тужила тражила да се обавезе тужена да у корист тужиље уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање код Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, доприносе за здравствено осигурање код Републичког фонда за здравствено осигурање и доприносе за случај незапослености код Националне службе за запошљавање за период од 01.01.2016. године закључно са 29.02.2020. године, на основицу изгубљене зараде из става другог изреке пресуде, по стопи важећој на дан уплате у Фонду, као неоснован. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртном изреке пресуде Првог основог суда у Београду П1 5009/21 од 07.12.2021. године и одбијен захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 411.063,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом петим изреке, обавезана је тужила да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 326.654,00 динара. Ставом шестим изреке, обавезана је тужила да туженој накнади трошкове поступка по жалби у укупном износу од 166.510,00 динара. Ставом седмим изреке, одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова поступка по жалби, као неоснован.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23) и утврдио да ревизија тужиље није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а нема ни других битних повреда одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била запослена код тужене на пословима самосталног референта за ... у Бироу за ... Тужена је донела Програм решавања вишка запослених 02.01 број 11/3 од 22.12.2015. године којим је дошло до укидања и брисања послова самостални саветник за ..., систематизован у оквиру Бироа за ... и којим програмом је за технолошки вишак прогласила 86 од 289 запослених,

међу којима и тужиљу. Програм решавања вишка запослених је објављен дана 22.12.2015. године, а решењем 01 бр. ... од 23.12.2015. године тужиљи је отказан уговор о раду због престанка потребе за њеним радом услед економских и организационих промена, а на основу Програма решавања вишка запослених од 21.12.2015. године. Правилником о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији радних места стручне службе туженог број 7/37 укинут је и брисан посао који је тужиља обављала. По ступању на снагу измена Правилника, послодавац је 06.11.2015. године донео одлуку о покретању поступка утврђивања вишка запослених број 01-76/1, те је дана 26.11.2015. године донео предлог Програма решавања вишка запослених у циљу решавања радноправног статуса запослених на пословима који су изменама Правилника укинати и брисани, односно на којима је смањен број извршилаца. Предлог Програма је достављен на мишљење репрезентативним синдикатима код послодавца и Националној служби за запошљавање и послодавац је дана 22.12.2015. године донео коначан Програм. Програмом је тужиља утврђена као вишак запослених за чијим радом престаје потреба услед технолошких, економских и организационих промена на основу члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду уз претходну исплату отпремнине.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је нашао да је тужбени захтев основан са образложењем да у време доношења решења о отказу уговора о раду 23.12.2015. године, Програм решавања вишка запослених од 22.12.2015. године, којим је утврђено да је тужиља технолошки вишак, није ступио на правну снагу.

Међутим, Апелациони суд у Београду је на становишту да је првостепени суд погрешно применио материјално право, са образложењем да Програм решавања вишка запослених нема значај општег правног акта, јер се тим програмом не уређују права обавезе и одговорности запослених, већ представља акт посебне политике којим се утврђује систем мера и активности на обезбеђивању права запослених, за чијим је радом престала потреба. Овај правни став исказан је и у пракси Уставног суда Републике Србије. Одлучујуће у овој правној ствари је да је изменом акта о систематизацији од 26.10.2015. године, који је ступио на правну снагу, укинута радно место самостални саветник за ..., систематизован у оквиру Бироа за ..., на коме је тужиља била распоређена, тако да су у време доношења побијаног решења били остварени услови за примену отказног разлога из члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду.

Врховни суд сматра да је на утврђено чињенично стање другостепени суд правилно применио материјално право.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05....95/18), прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца, и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. Одредбама члана 153-160. Закона о раду, регулисан је начин решавања вишка запослених. Према члану 153. Закона о раду послодавац је дужан да донесе програм решавања вишка запослених, ако утврди да ће због технолошких, економских или организационих промена у оквиру периода од 30 дана доћи до престанка потребе за радом запослених на неодређено време, а чланом 155. је прописано шта програм треба да садржи и ко су доносиоци

програма. Чланом 154. истог Закона прописана је обавеза послодавца да пре доношења програма, у сарадњи са репрезентативним синдикатом код послодавца и републичком организацијом надлежном за запошљавање, предузме одговарајуће мере за ново запошљавање вишка запослених, а чланом 156. прописана је обавеза синдиката да достави мишљење, као и обавеза републичке организације надлежне за запошљавање да достави предлог мера. Одредбама члана 158. и 159. овог Закона, прописана је обавеза послодавца да запосленом за чијим радом је престала потреба исплати отпремнину.

По становишту Врховног суда, у конкретном случају је постојао основ за примену отказног разлога прописаног у члану 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, јер је радно место на ком је тужила била распоређена укинута, а тужени није могао тужили да обезбеди премештај на друго одговарајуће радно место, нити да спроведе неку од мера из члана 155. став 1. тачка 5. Закона о раду. У тој ситуацији, када је радно место укинута, тужени није био у обавези да примени критеријуме прописане законом и колективним уговором туженог, јер је примена критеријума обавезна само у ситуацији смањења броја извршилаца на истом радном месту, што овде није случај. Како је тужили пре отказа уговора о раду исплаћена отпремнина, поступак отказа по наведеном основу је спроведен у свему у складу са законом.

Наводима ревизије да тужила није обављала послове за које је закључен анекс уговора о раду, него неке друге послове не доводи се у сумњу правилност побијане одлуке, донете на основу чињеничног стања утврђеног у првостепеном поступку, код чињенице да правилност утврђеног чињеничног стања није ревизијски разлог из члана 407. став 2. ЗПП. Осим тога, предмет ове правне ствари није законитост анекса уговора о раду већ законитост решења о отказу уговора о раду.

Ревизијом је указано и да су постојали други послови на којима је тужила могла бити распоређена. Овакви наводи су по оцени Врховног суда лишени сваког основа. Наиме, према оспореном решењу тужени није могао тужили да обезбеди премештај на друго одговарајуће радно место, нити да спроведе неку од мера из члана 155. став 1. тачка 5. Закона о раду. Ове чињенице предвиђене правилима материјалног права од чијег постојања зависи одлука о основаности тужбеног захтева, суд утврђује применом расправног принципа, уведеног Законом о парничном поступку из 2004. године, када је напуштено истражно начело. Следи закључак да суд није био дужан да истражује и утврђује изложене чињенице, осим у случају истицања ових чињеница и предлагања доказа, што је тужила пропустила да учини и да своје наводе докаже.

Из наведених разлога одлучено је као у ставу првом изреке, на основу члана 414. став 1. ЗПП.

Ревизија тужиле је одбијена као неоснована, па је одбијен и њен захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка, док трошкови састава одговора на ревизију туженог нису нужни трошкови, па је на основу члана 153. и 154. ЗПП, одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић